

ШАХИ – ОЛІМПІЙСЬКИЙ ВИД СПОРТУ?

Львівський національний університет імені Івана Франка

Анотація. У публікації розглянуто проблематику включення шахів до олімпійських видів спорту. Зокрема висвітлено перспективу здобуття додаткових медалей в загальному заліку для збірної України.

Annotation. The publication considers the issue of including chess in Olympic sports. In particular, the prospect of winning additional medals in the overall standings for the national team of Ukraine is highlighted.

Як відомо, шахи не належать до спортивних дисциплін, які входять у програму літніх чи зимових олімпіад [1-2]. Проте останнім часом на розгляд шахової громадськості все частіше виносять питання: чи є потреба в приєднанні до загального олімпійського руху, чи залишити ситуацію так як є, тобто проводити шахові олімпіади окремо від інших видів спорту. Свою думку повинні сформуувати і шахісти України. Для того, щоб шахістам легше було визначитись, у цій роботі буде описано сучасний стан справ.

Історичний аспект. Перша шахова олімпіада була проведена у Лондоні у 1927 році і була першим турніром організованим під патронатом недавно створеної (1924 р.) міжнародної шахової федерації ФІДЕ (FIDE – Fédération Internationale des Échecs (французька)). Шахові олімпіади проводили з інтервалом 1-2 роки до Другої світової війни. За цей період було проведено 8 олімпіад, остання у 1939 році в Буенос-Айресі, безпосередньо під час якої і відбувся напад Німеччини на Польщу. Традиція шахових олімпіад була відновлена у 1950 році в тодішній Югославії (м. Дубровник, нині Хорватія). З того часу шахові олімпіади проводились кожні два роки до 2018 року включно. У 2020 році, у зв'язку з коронавірусною хворобою COVID-19 олімпіаду було скасовано. Діючими олімпійськими чемпіонами є збірна КНР (Батумі, 2018).

Перспективи збірних України. Оскільки олімпійські нагороди є найпрестижнішим показником успіху як спортсмена, так і країни, необхідно оцінити шанси українських шахістів на потенційних олімпійських іграх. У випадку введення шахів у олімпійських дисциплінах буде розіграватись не менше 2 комплектів нагород (чоловіча та жіноча командні змагання в класичні шахи). Але зважаючи на інтенсивний розвиток «швидких» шахів (15 хвилин на партію + 10 секунд на кожний хід) та змагань з бліцу (3 хвилини на партію + 2 секунди на хід) в командних змаганнях може розігравати і 6 комплектів. Крім того не виключено індивідуальні змагання в «швидкі» шахи та бліц, тобто ще 4 комплекти. Збірні України з шахів часто проявляють «олімпійський» характер, підтвердженням чого є те, що

наша чоловіча збірна є діючим чемпіоном Європи, хоча виступала на цих змаганнях не в найсильнішому складі, а за рейтингом не була навіть серед десяти перших. Щодо шахових олімпіад, то загалом за часи незалежності чоловіча збірна двічі була чемпіоном (у 2004 та 2010 роках), ще двічі була срібним призером та тричі бронзовим. Жіноча збірна – олімпійський чемпіон 2006 року, тричі срібний та тричі бронзовий призер. За кількістю олімпійських нагород за всю історію проведення шахових олімпіад серед існуючих команд і чоловіча і жіноча збірні – 5 в світі, тобто належать до когорти фаворитів.

Адміністративна складова. Міжнародна шахова федерація ФІДЕ була створена саме під час проведення Олімпійських ігор 1924 року у Парижі, а її штаб-квартира розташована у знаковому для олімпійського руху місті – Афінах. За весь час існування ФІДЕ мала лише 7 президентів. З 1995 року очолюють ФІДЕ лише представники РФ (Кірсан Ілюмжинов 1995 – 2018, президент Калмикії; з 2018 по сьогодні – Аркадій Дворковіч – колишній високопоставлений російський урядовець, член «Єдиної Росії», заступник голови уряду РФ 2012 – 2018, голова ради директорів ВАТ РЖД 2015 – 2018). Тому не дивно, що діяльність ФІДЕ регулярно супроводжують корупційні скандали, зокрема при обранні керівних органів, що може стати перешкодою для офіційного вступу ФІДЕ до складу Міжнародного Олімпійського Комітету. 13 чемпіон світу Г.К. Каспаров неодноразово вказував, що основною причиною цього є те, що діє принцип «одна національна шахова федерація – один голос», незалежно від кількості висококваліфікованих шахістів в цій федерації. Тому часто «малі» федерації голосують з невідомих мотивів, а не в інтересах розвитку шахів. Проте слід відзначити, що ФІДЕ тісно співпрацює з Міжнародним Олімпійським Комітетом та у повному обсязі виконує його приписи. Зокрема це стосується заборони російським спортсменам виступати під національним прапором на міжнародних змаганнях. На матчі на першість світу з шахів у 2021 році між Магнусом Карлсеном (чемпіон, Норвегія) та Яном Непомнящим (претендент, РФ), останній виступав під прапором шахової федерації РФ, а не під національним прапором; аналогічна ситуація стосувалась усіх російських шахістів та шахісток на Кубку Світу (Варшава, 2021).

Існує ще низка проблем, щодо включення шахів до олімпійських видів спорту. Високопосадовці ФІДЕ виступають проти перевірок шахістів міжнародним антидопінговим агентством WADA на заборонені препарати. На думку ФІДЕ, не доведено вплив цих препаратів, які можуть потрапити до організму з лікарськими засобами, на силу гри шахіста. Водночас WADA не хоче допускати прецедент виключення цих препаратів для окремого виду спорту. Ще одним аргументом проти є ймовірна невисока престижність одержаних титулів в шаховому світі, аналогічно як це є серед прихильників футболу. Однак, на відміну від футболу, розіграші першості світу, як індивідуально, так і командно в шахах відбуваються з періодичністю в два роки. Оскільки олімпіади

відбуваються раз на чотири роки, то олімпійські нагороди, принаймні командні, можуть котуватися навіть вище ніж на першостях Європи та Світу.

На мою думку, Україна повинна бути зацікавленою у включенні шахів до програми олімпійських ігор, зважаючи на високу ймовірність здобуття олімпійських нагород, в тому числі найвищого ґатунку.

Список літератури.

1. <https://olympics.com/>
2. <https://www.fide.com/>

Гриців І.І.

Римик Р.В. <https://orcid.org/0000-0003-4180-6636>

**АНАЛІЗ ОБДАРОВАНОСТІ ДІТЕЙ 11-12 РОКІВ, ЩО
СПЕЦІАЛІЗУЮТЬСЯ У СТРИБКОВИХ ДИСЦИПЛІНАХ**

**Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

Анотація. У статті визначено фізичний розвиток і функціональні можливості організму юних спортсменів-стрибунів. Рівень розвитку рухових здібностей із більшості показників оцінюється як середній, а рівень швидкісних здібностей є на низькому рівні, що не дає можливість подальшого вагомому прогресу у зростанні спортивних результатах.

Оцінивши рівень фізичного розвитку та оцінки рівня рухових здібностей ми виявили, що 36,1 % обстежених юних легкоатлетів-стрибунів є здібними і обдарованими.

Annotation. The article defines physical development and functionality the body of young athletes-jumpers. The level of development of motor skills from most indicators is estimated as average, and the level of speed abilities is at a low level which does not allow for further significant progress in the growth of sports results.

Assessing the level of physical development and assessments of the level of motor skills we found, that 36.1% of surveyed young athletes-jumpers are capable and gifted.

Актуальність теми. Успіхи та здобутки високих спортивних результатів залежить від ступеня фізичного розвитку та фізичних і психічних здібностей людини, що передбачає можливість відбору осіб з найбільш високим рівнем розвитку важливих для даного виду спорту якостей (В.М. Волков, 2002, В.П. Губа, 1989, Л.П. Сергієнко, 2010) [2].

Для теперішнього спорту характерно стабільне підвищення вимог до всебічної підготовленості спортсменів. Понад усе актуально правильно формувати здібності до спортивної діяльності у дітей 11-12